

ОЦІНКА ТОВАРНИХ ПАРАМЕТРІВ ПЛОДІВ ЧЕРЕШНІ ТА ВИШНІ

**Цілі сталого розвитку: № 13 Пом'якшення наслідків зміни клімату,
№ 15 Захист та відновлення екосистем суші**

Басанець С. В. - аспірант 2 року навчання спеціальності «Агрономія»

Пендрак Я. І. - аспірант 2 року навчання спеціальності «Агрономія»

email: pendrak.jaroslaw@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Конкурентноспроможність плодової продукції на сучасному європейському ринку визначають низкою важливих комерційних властивостей плодів. Серед найбільш важливих параметрів якості плодів черешні виділяють розмір плодів і їх розтріскуваність. Розтріскування плодів призводить до погіршення якості плодів черешні, вишні та спричиняє великі економічні збитки для виробників. Розтріскування плодів черешні залежить від сорту, умов вирощування, підщепи, розміру, кількості вільної та зв'язаної води у клітинах, еластичності кутикули шкірки і стадії досягання [1].

Метою досліджень було оцінити якість плодової продукції за комерційними показниками та провести її розподіл на I та II класи та і нестандартну продукцію.

Визначення комерційних властивостей плодів черешні, вишні проводили згідно з чинним в Україні нормативно-технічним документом ДСТУ 8153:2015 Черешня свіжа. Технічні умови та ДСТУ 8325: 2015. Вишня свіжа. Технічні умови. [2,3].

Для інспекції плодів черешні і поділу на I-II класи і нестандартну продукцію за комерційними показниками обрано сорти трьох строків досягання: 1 група – сорти раннього терміну досягання - Світ Ерліз, Мерчант, Бігаро Бурлат, Рубінова рання, Валерій Чкалов, Казка, Забута; 2 група – сорти середнього терміну досягання – Кордія, Октавія, Винка, Первисток, Темп, Улюблениця Туровцева, Талісман, Ділема, Мелітопольська чорна, Оріон, Червнева рання, Дачниця, Простір; 3 група – сорти пізнього терміну досягання – Каріна, Регіна, Міраж, Крупноплідна, Удівительна, Зодіак, Сюрприз, Колхозниця, Космічна, Празднична, Анонс, Темпоріон, Меотида. Для дослідження були обрані плоди 10 модельних сортів вишні трьох термінів досягання: ранній - Ожидание; середній - Встреча, Шалуња, Сіянець Туровцевої, Гріот Мелітопольський, Модниця, Експромт; пізній - Мелітопольська пурпурна, Солідарність, Ігрушка.

Результати дванадцятирічних досліджень дозволяють стверджувати, що середня маса кісточки у плодах черешні, вирощених в умовах Півдня Степової зони України, знаходився на рівні 8,41 грам, середня маса кісточки близько 0,56 грам. Досліджувані сорти черешні трьох строків досягання було проаналізовано і поділено на комерційні класи за розміром плодів і ступенем зовнішнього пошкодження. Максимальну кількість продукції I класу для групи сортів раннього строку досягання мали плоди сортів черешні Казка і Забута – 89,4%. Найбільшу кількість продукції II класу ранньостиглих сортів визначено у пробі плодів черешні сорти Мерчант (10,1%), а найменшу – сорту Забута (4,9%). Відсоток нестандартної продукції за розміром плодів був найвищим у сорту Світ Ерліз (7,2%), а найменшим – у сорту Казка (5,2%).

У пробах середньостиглих сортів Улюблениця Туровцева (89,8%) і Темп (90,5%) визначено найбільшу кількість плодів I класу. Середньостиглі сорти черешні Кордія (84,4%) і Октавія (86,6%) мали найменший обсяг плодів I класу. Максимальний відсоток плодів I класу з діаметром більше 20 мм відмічено у середньостиглого сорту Темп (89,6%). Найбільшу кількість продукції II класу у середньостиглих сортів визначено у пробі плодів черешні Кордія (9,1%), а найменшу – сорту Темп (3,9%). Відсоток нестандартної продукції за показником розміру плодів був найвищим у сорту Талісман (6,1%), а найменшим – у сорту Простір (5,5%). Максимальний відсоток плодів I класу визначено у пізньостиглого сорту Анонс – 93%. Найбільшу кількість продукції II класу визначено у пробі плодів черешні

Каріна (7,3%), а найменшу – сорту Анонс (3,2%). Кількість нестандартної продукції за показником розміру плодів була найвищою у сорту Каріна (5,9%), найменшою Анонс (3,8%). У результаті розподілу свіжих плодів черешні раннього, середнього і пізнього строків досягання на I і II класи та нестандартну продукцію за комерційними властивостями встановлено загальну тенденцію щодо підвищення кількості плодів високої якості у сортів пізнього строку досягання.

Відсоток свіжих плодів вишні I і II класів (категорій) для досліджуваних сортів становить 90,0-92,7% (Табл. 3). Встановлено, що максимальну кількість продукції I класу (86%) мали плоди сорту вишні Солідарність. Кількість продукції I класу у пробі плодів сорту вишні Гріот Мелітопольській був мінімальною - 69,1%. Найбільшу кількість продукції II класу визначено у пробі плодів вишні сорту Гріот Мелітопольській - 22,1%.

Оцінювання розміру плодів 10 досліджуваних сортів проводять за їх діаметром. Визначено, що максимальна кількість плодів з діаметром більше 16 мм відмічено у плодів сорту Солідарність (83,6%), що на 7% більше за середнє сортове значення (76,6%).

Максимальний вихід продукції II класу (від 17,3% до 22,1%) відмічено у сортів вишні Шалунья, Сіянець Туровцевої, Гріот Мелітопольський, Ігрушка. У досліджуваних сортів частка плодів розміром менш 13 мм становила від 7,5% до 11,6%. Кількість плодів, що не належать до I і II класів становить 7,3-9,2%. Цей показник був мінімальним у пробі плодів сорту Встреча, а максимальним – Експромт. Встановлено, що плоди сорту Солідарність мали максимальний показник продукції I класу - 86%.

Вихід продукції I класу у пробі плодів сорту Гріот Мелітопольській був мінімальним – 69,1%. Найбільшу кількість продукції II класу визначено у пробі сорту Гріот Мелітопольській - 22,1%.

Висновки. Аналіз поділу продукції на класи дозволить рекомендувати та виявити найбільш цінні сорти вишні для реалізації в свіжому вигляді високої якості (I клас) та ті сорти (II клас), що можна використовувати для переробки і виготовлення продуктів харчування. Сорт вишні Солідарність забезпечив максимальну кількість плодів I клас. Сорт вишні Гріот Мелітопольській мав найбільшу кількість плодів II класу. Максимальну кількість продукції I класу для групи сортів кожного строку досягання мали плоди сортів черешні Казка і Забута – 89,4%, Улюблениця Туровцева (89,8%) і Темп (90,5%), Анонс – 93%. Найбільшу кількість продукції II класу визначено у пробі плодів черешні сорти Мерчант (10,1%), Кордія (9,1%), Каріна (7,3%).

Список використаних джерел

1. Pereira S., Silva V., Bacelar E., Guedes F., Silva A. P., Ribeiro C. & Gonçalves B. Cracking in sweet cherry cultivars early bigi and lapins: Correlation with quality attributes. *Plants*. 2020. Vol. 9(11). P. 1557. <https://doi.org/10.3390/plants9111557>.
2. ДСТУ 8153: 2015. Черешня свіжа. [Чинний від 2017-01-01]. Київ, 2017. 5 с. (Інформація та документація).
3. ДСТУ 8325: 2015. Вишня свіжа. [Чинний від 2017-07-01]. Київ, 2017. 4 с. (Інформація та документація).

Науковий керівник: Іванова І. Є., к.с.-г.н., доцент кафедри рослинництва та садівництва ім. професора В.В. Калитки, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного